

ÖZEL TARSUS
SEV İLKÖĞRETİM
KURUMLARI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA SERVİSİ

EKİM 2018

SAYI: 1

KADEME: A-8

KONU: ÇOCUKLARIMIZI NASIL KORUYALIM?

Çocuklarımızı Nasıl Koruyalım?

Ruhsal açıdan sağlıklı bireylerin yetişebilmesi için çocukların sevildikleri, güven duydukları aile ortamlarında büyümeleri gerekmektedir. Temel ihtiyaçları karşılanan bireyler ise gelecekte olumsuz yaşantılarla başedebilme gücüne sahip olabileceklerdir. Çocukların ruhsal açıdan kendilerini güvende hissetmeleri için onları nasıl korumamız gerektiği ile ilgili bir takım bilgiyi paylaşmak istiyoruz.

Çocuk istismarı ve ihmali; uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür. Bu eylem ya da eylemsizliklerin sonucu olarak çocuğun fiziksel, ruhsal, cinsel ya da sosyal açıdan zarar görmesi, sağlık ve güvenliğinin tehlikeye girmesi söz konusudur.

Çocuk istismarı; fiziksel, cinsel ya da duygusal istismar olarak, çocuk ihmali ise fiziksel ya da duygusal ihmal olarak ayrılmaktadır. İstismar ve ihmalin bu farklı şekilleri yalnız aileleri değil, toplumu, sosyal kuruluşları, yasal sistemleri, eğitim sistemini ve iş alanlarını da etkileyen toplumsal bir sorundur.

Çocuğa yönelik ihmal, çocuklara yapılan kötü muamelenin en yaygın şeklidir. İhmal, çocuk istismarı kadar görünür bir yara ve iz bırakmadığı için istismar kadar dikkat çekmez, fark edilmez ve çoğunlukla da ihbar edilmez. Ancak ihmal de, çocukta istismar kadar uzun ve kalıcı hasarlara yol açabilir.

İhmalin Çocuklar Üzerindeki Etkileri

- Yalnızlık, güvensizlik ve korunmasızlık hissi
- Öğrenme güçlüğü
- Davranış problemleri
- Yaşıtlarıyla ve çevreyle iletişimde başarısızlık
- Ölüme kadar varabilen sağlık problemleri
- İlgi görebilmek için sağlık problemi yaratma eğilimi, fiziksel şikayetler
- Gelişim geriliği
- Yemek istifleme alışkanlığı
- Eşya ve madde bağımlılığı

Çocukluğunda İhmale Maruz Kalmış Bireylerde Gelecekte Şu Etkiler Gözlemlenebilir

- Topluma ve kendine güven eksikliği
- Kendine zarar verme ve intihar eğilimi

ÖZEL TARSUS
SEV İLKÖĞRETİM
KURUMLARI

- Depresyon
- Duygularını yönetmede ve sosyal ilişkilerde zorlanma
- Şiddet eğilimi
- Bağımlılıklara yatkınlık (alkol, madde, kumar, alışveriş vb gibi)
- Ebeveynlerin aile içi şiddet yaşıyor olmaları
- Ailelerdeki yüksek günlük stres düzeyi

Bir Çocuk İstismar Edildiğini Açıklarsa Çocukla Nasıl İletişim Kurulmalıdır?

1. Çocukla bire bir konuşmak için özel bir mekan bulun. Bu mekan, konuşmanızın kesilmeyeceğinden emin olacağınız bir yer olsun.
2. Siz masanın arkasında çocuk da karşınızda sandalyede oturmasın. Onu sakinleştirmek için çocuğun yanına oturun.
3. Çocuktan izin almadan ona dokunmayın. İzinsiz dokunmanız ona istismar olayını hatırlatabilir.
4. Çocuğu açıklıkla ve sakince dinleyin. Çocuk sizinle istismarı paylaşırken tepkileriniz hayati önem taşımaktadır. Bu esnada duygularınızı, mimiklerinizi ve beden dilinizi kontrol edin. Çocuğun size anlatacakları ve muayene sonucu göreceğiniz sizi şok edebilir. Gördüklerinizi ve duyduklarınızı sakin karşılayabilmeniz çocuğu desteklemek için önemlidir. Çocuğu dinleyin ve kendisi için önemli olan konuları siz herhangi bir soru sormadan anlatmasına izin verin. Tüm ilginizi çocuğa verin.

Bazen çocuğun sizinle sır olarak paylaşmak istediği şey bir istismar olmayabilir. Ebeveynlerin boşanma süreci, ilişki problemi ve veya farklı nedenlerden dolayı yaşadığı ruhsal zorluklar olabilir. Yönlendirici olmadan kendini rahat ifade etmesine izin vermek gerekir.

5. Çocuğun dilinden konuşun: Çocuğun anlayamayacağı kelimeleri kullanmayın. Çocuğun yaşadıklarını paylaşırken kullandığı kelimeleri kullanın. Bu özellikle cinsel istismarla ilgili konuşmalarda çok önemlidir: Çocuğa anlaşıldığı duygusunu yaşatır.
6. Çocuğu yaşadığı olayları anlatması için cesaretlendirin: Yaşadığı olayları anlatması için ona destek olun fakat vermek istemediği ayrıntılar için asla zorlamayın, baskı yapmayın ve yönlendirmeyin.
7. Çocuk yaşadıklarını sizinle paylaşırken ona şunları söyleyin: “ Sana inanıyorum”, “Bana söylediğine çok memnun oldum”, “Bu senin hatan değil”, “İstismar doğru bir şey değil”.
8. Çocuğa açıklama yaparak mümkünse çocukla görüşmenizi kaydedin: Çocuğun anlattığı olayları ve kelimeleri yazın. Eğer bu çocuğu olumsuz etkileyecekse veya etkiliyorsa devam etmeyin.
9. Çocuğu, yaşadığı istismarı paylaştığı için takdir edin. Eğer çocuk dolaylı bir şekilde istismardan söz ediyorsa (örneğin; birinin başına geldi gibi), çocuğu yaşadıklarını anlatması yönünde teşvik edin.
10. İstismarı bildirmek için okul/kuruluş ya da yerel çocuk koruma kurumlarına/ yetkililere (rehber öğretmene) haber verin.
11. Gizliliğe saygı gösterin: İstismar olayını okulda bu konuda sorumlu kişi dışında başka biriyle konuşmayın. Bunu böyle yapacağınızın bilgisini çocuğa da verin.

Çocuk İstismarından / İhmalinden Kuşkuluyor ya da Bunu Biliyorsanız Neler Yapabilirsiniz?

- Bir çocuğun istismara maruz kaldığına tanık olmuş veya bunu duymuşsanız öncelikle bunu KESİNLİKLE CİDDİYE ALMALISINIZ! İSTİSMARIN DURDURULMASI VE ÇOCUĞUN KORUNMASI, YASAL BİR ZORUNLULUKTUR.
- 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na göre bildirim yükümlülüğü olan meslek elemanları (öğretmen, doktor, hemşire, sosyal hizmet uzmanı, polis vb) dışında da her birey çocuk istismar şüphesini bildirebilir, bildirmelidir. Bildirim bir suçlama değildir; düşüncenin dile getirilmesi ve çocuğun durumunun soruşturulup değerlendirilmesi için yapılmış bir taleptir.
- Kimliğinizi açıklamayı istemeyebilirsiniz, fakat kimliğinizi açıklamanız ihbarınızın daha güvenilir ve daha yararlı olmasını sağlayabilir.
- Çocuğun ihmal edildiğini ancak istismar edilmediğini ve ailesinin/bakım verenlerin; ekonomik/sosyal yetersizlikler nedeniyle çocuğa yeterli bakım sağlayamadıklarını gözlemliyor olabilirsiniz. Bu durumda da aileye destek alabileceği kurumların bilgisini verebilirsiniz. Ancak ailenin ihmal davranışları devam edebileceği için "başvuru merkezleri" ne bildirebilirsiniz. Böylece yetkililerin sosyal inceleme yapması ve çocukla ilgili inceleme başlatmasını sağlamış olursunuz.
- Çocuk şube Müdürlüğü'nde çocuğun ifadesinin kamera eşliğinde ve pedagog/psikolog ve avukat eşliğinde alınması CMK 236. maddede yer almaktadır. Bu konuda çocukla birlikte giden kişinin ısrarcı olması, yasaları hatırlatması gerekebilir. Kamera yok ise en yakın kamerası olan çocuk şube müdürlüğüne gönderilmesi veya savcılıktan Çocuk İzleme Merkezi'nde (ÇİM) çocuğun ifadesinin alınmasını istemek gerekmektedir. Bu yöntem çocuğun sadece bir kez ifadesinin alınmasını, defalarca ifade vererek tekrar travma yaşamasının önüne geçmek için çok önemlidir.

Çocukları İstismardan Korumak ve Çocuk İstismarıyla Mücadele Etmek İçin Neler Yapılmalı?

- Türkiye, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni 1990 yılında imzaladı ve Sözleşme 1995'te yürürlüğe girdi. Sözleşmenin temel ilkeleri, ayırım gözetmeme, çocuğun yüksek yararı, yaşama ve gelişme hakkı, katılım hakkıdır. Türkiye, Sözleşmede belirtilen hakların ulusal yasalar tarafından korunmasıyla yükümlüdür. Ayrıca Türkiye, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin eki niteliğindeki BM Çocuk Haklarına dair Sözleşmenin Başvuru Usulüne İlişkin İhtiyari Protokolü'nü, 24 Eylül 2012 tarihinde imzalamış, Protokolün onaylanmasına ilişkin kanun tasarısı hazırlanmış ancak halen onaylanmamıştır. Protokole taraf olan ülkeler çocuk haklarına ilişkin ihlallerde bulunması durumunda BM'ye bireysel olarak şikayet edilebilecektir. Bu ise, çocuk haklarının korunması için önemli bir uluslararası başvuru mekanizması olacaktır.
- 2005 yılında yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu da, korunma ihtiyacı olan, suçla sürüklenen çocukların korunmasına ve haklarının güvence altına alınmasına ilişkin temel ilkeleri, koruyucu ve destekleyici tedbirleri düzenlemektedir.
- Devletin yetkili kurumlarının çocuk ihmalini ve istismarını önleme konusunda ulusal eylem planı olmalı, başta devlet kurumları olmak üzere denetleme, izleme mekanizması olmalıdır. Çocuk odaklı, eşit, bilimsel, laik politika yapılmasını teşvik ederek koruyucu, önleyici, destekleyici çalışmalar sürdürmelidir.
- Çocuğun çevresindeki yetişkinlerin çocuğa sevgi ve ilgi gösterirken çocuğun beden sınırlarına saygı duyması gerekir. Çocuk; birini öpmesi, kucağına oturması, sarılması için zorlanmamalı, çocuğun bedeninin çocuğa ait olduğu kabul edilmeli ve bu, çocuğa hissettirilmelidir.

ÖZEL TARSUS
SEV İLKÖĞRETİM
KURUMLARI

- Çocuklar ve gençler; cinsellik, kendi bedenlerini koruma, iyi ve kötü dokunuşu ayırt etme, yardım isteme, kendini ifade etme konularında desteklenmeli, bilgilendirilmelidirler. Çocuklara, beden sınırlarını koruma ve kim olursa olsun “hayır” deme hakkına sahip olduğu söylenmelidir. Bu konuda çocuklara, ailelere, topluma yönelik çocuk hakları, pozitif ebeveynlik, cinsel eğitim, cinsel sağlık, cinsiyet eşitliği gibi eğitimler sürekli uygulanmalıdır.
- Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim alan öğrencilerin çocuk istismarı, ihbar prosedürü konusunda bilgilendirilmesi ve farkındalıklarının artırılması gereklidir.
- Sosyal medya, telefon, tablet gibi dijital araçlar genellikle yabancılar tarafından çocukları istismar etme amacıyla sıklıkla kullanılmaktadır. Yetişkinler bu dijital araçların güvenli kullanımıyla ilgili çocukları bilgilendirmelidir. Gerekirse bu bilgileri eğitim kurumları, toplum merkezleri, danışmanlık merkezlerinden talep etmelidirler.

Yararlanılan Linkler :

1. İnsan Hakları Derneği: Öğretmenler ve Aileler için Eğitim
Kılavuzu: http://ihd.org.tr/images/pdf/cocuk_ihmalini_ve_istismarini_onleme_ogretmenler_ve_aileler_incin_egitim_klavuzu.pdf
2. Çocuk Koruma Kanunu
Mevzuat: http://ihd.org.tr/images/pdf/cocuk_ihmalini_ve_istismarini_onleme_ogretmenler_ve_aileler_incin_egitim_klavuzu.pdf
3. Çocuk Hakları Bildirgesi: <http://pedagojidernegi.com/2012/05/08/cocuk-haklari-bildirgesi>

(1) üsun Çuhadaroğlu Çetin vd. (ed.), Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Temel Kitabı, Ankara: Hekimler Yayın Birliği, 2008, Ayla Soykan Aysev, Yasemen Işık Taner (Ed.), Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, 2007, s. 72

(2) 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf>

(3) Okullarda istismara uğrayan çocuklara yönelik yapılması gerekenler konusunda için ayrıntılı bilgi için bkz: http://www.insanhaklaridernegi.org/wpcontent/uploads/2007/11/cocuk_ihmalini_ve_istismarini_onleme_ogretmenler_ve_aileler_incin_egitim_klavuzu.pdf

(4) Ercüment Aksoy vd. , Adli Tıp Ders Notları Çocuk İstismarı ve İhlali, İstanbul: Adli Tıp Uzmanları Derneği, 1999